

Niet-technische samenvatting 20198004

1 Algemene gegevens

1.1 Titel van het project	Ecologisch onderzoek aan wilde vissen, amfibieën en reptielen t.b.v. soortbescherming en herstel en instandhouding van vitale populaties
1.2 Looptijd van het project	5 jaar
1.3 Trefwoorden (maximaal 5)	Amfibieën, reptielen, vissen, ecologisch onderzoek, soortbescherming

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.	☐ Fundamenteel onderzoek
	☐ Translationeel of toegepast onderzoek
	☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
<i>U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.</i>	☐ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
	☒ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
	☐ Hoger onderwijs of opleiding
	☐ Forensisch onderzoek
	☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	De doelstelling van het project is om onderzoek te doen naar bedreigde soorten amfibieën, reptielen en vissen in Nederland om ze uiteindelijk beter te beschermen en populaties duurzaam in stand te houden. Voor het uitvoeren van dit onderzoek is het toepassen van methoden die vallen onder de Wet op de dierproeven soms nodig. De verwachte uitkomsten van dit project leveren onder meer belangrijke informatie op over: genetica, effecten van exoten, migratiegedrag en habitatkeuze. Door deze kennis te verzamelen kan het beheer voor inheemse soorten (kosten)efficiënter, effectiever en beter gericht plaatsvinden.
---	---

- 3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?
- Alle soorten amfibieën en reptielen in Nederland en een groot aantal soorten vissen zijn strikt beschermd via de Wet natuurbescherming. Ook op basis van internationale regelgeving zoals de Habitatrichtlijn is Nederland verplicht om (leefgebieden van) deze soorten actief te beschermen en te beheren. Voor optimale bescherming en het waarborgen van een duurzame staat van instandhouding van deze soorten is er bij overheidsinstellingen en terreinbeheerders behoefte aan meer kennis over genetica, de effecten van exoten en het leefgebiedgebruik. Met dit project wordt bijgedragen aan deze kennisbehoefte.
- 3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?
- Het onderzoek is gericht op alle in het wild levende inheemse en uitheemse amfibieën (ongeveer 18 soorten), reptielen (ongeveer 10 soorten) en zoetwatervissen (ongeveer 80 soorten). Het gaat hierbij over een aantal van maximaal 12.450 dieren over een periode van 5 jaar. Dit aantal heeft geen negatief effect hebben op de duurzame overleving van populaties.
- 3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?
- De te onderzoeken dieren kunnen angst en stress ondervinden als gevolg van het vangen en hanteren. Het toepassen van een vinknipje voor genetisch onderzoek, het onder lichte verdoving brengen waarna het onder een lethale concentratie verdoving wordt gebracht voor voedselwebonderzoek en het onder lichte verdoving brengen voor het in- of aanbrengen van een zender, middels een injectie of operatieve ingreep, kan ~~mild~~ ongerief veroorzaken.
- 3.5 Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?
- Aantasting van het welbevinden ten gevolge van vangen en aantasting van het welbevinden als gevolg van vervolghandelingen wordt deels ingeschat als *licht* ongerief en deels als *matig* ongerief. Gespecificeerd per diergroep is de inschatting van het welbevinden als volgt:
	<i>licht</i>	<i>matig</i>
amfibieën	2088 (94,9%)	112 (5,1%)
reptielen	2000 (100%)	
vissen	3250 (39,4%)	5000 (60,6%)
- 3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?
- Een klein deel van de vissen wordt gedood voor voedselwebonderzoek. Alle andere dieren worden na de ingrepen altijd zo snel mogelijk weer losgelaten op de vangstlocaties.

4 Drie V's

- 4.1 **Vervanging**
Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet
- Het gaat om onderzoek aan soorten in hun natuurlijke habitat. Voor genetisch onderzoek en voedselwebonderzoek aan een populatie zijn geen proefdiervrije alternatieven beschikbaar. De inzet van proefdiervrije alternatieven, zoals bijvoorbeeld het gebruik van fotovalen, is onder water niet inzetbaar om gedegen onderzoek naar het habitatgebruik te doen. Boven water is de trefkans van amfibieën en reptielen op een fotoval dusdanig klein

gebruikt kunnen worden.

en populaties zijn zo klein (een zeldzaam voorkomend dier moet precies langs die fotoval op kruipen) dat dit geen betrouwbare informatie kan opleveren. Daarnaast zijn dieren op een fotoval niet individueel herkenbaar. Het is voor het onderzoek belangrijk dat dieren individueel herkenbaar zijn om zo migratiepatronen en individueel habitatgebruik inzichtelijk te maken. Het toepassen van zenders om dieren te volgen is de beste manier om meer en robuuste informatie over deze soorten te verzamelen voor een betere en meer effectieve bescherming.

4.2 **Vermindering**

Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.

Elk onderzoek wordt zorgvuldig opgezet, waarbij de steekproefgrootte wordt bepaald op basis van de vraagstelling, de gewenste nauwkeurigheid en de ervaringen uit andere onderzoeken. Altijd wordt er gestreefd naar een zo laag mogelijk aantal dieren waarmee de onderzoeksvraag adequaat én, wetenschappelijk goed onderbouwd, beantwoord kan worden.

4.3 **Verfijning**

Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diersmodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.

Het onderzoek richt zich op in het wild levende amfibieën, reptielen en vissen in hun natuurlijke habitat. Het gebruik van lagere, of alternatieve diergroepen, is daarom niet mogelijk. Verfijning wordt altijd nagestreefd door zoveel mogelijk te werken met methodieken en materialen die in de praktijk hun waarde al bewezen hebben, en door samen te werken met andere deskundigen of onderzoeksinstituten.

Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.

De beproefde vangmethoden worden zodanig gekozen dat deze zo weinig mogelijk ongerief veroorzaken. Hierbij wordt personeel ingezet dat ervaren is met de toepassing van de vangtuigen. De tijd tussen het vangen, de ingreep en het terugplaatsen wordt zo kort mogelijk gehouden. Er wordt altijd voor zo diervriendelijk mogelijke methoden gekozen waarbij maximale grenswaarden worden gehanteerd op basis van wetenschappelijke literatuur. Wanneer het niet anders kan wordt een afweging op basis van expert-judgement gemaakt. Bij het verdoven of doden van dieren worden de middelen en doseringen gehanteerd, zoals bekend uit de wetenschappelijke literatuur, in overeenstemming zijn met de Europese richtlijn 2010/63/EU.

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum

14 augustus 2019

Beoordeling achteraf

Nee

Andere opmerkingen

Nee

